

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ความว่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, หน้า 13-14)

“การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง 3) มีงานทำ มีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองดี”

จากพระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 กับการพัฒนาการศึกษา กล่าวถึงการมีงานทำ มีอาชีพ หมายถึง 1) การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝน อบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำจนงานสำเร็จ 2) การฝึกฝน อบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีงานทำในที่สุด 3) ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

ตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบาย ด้านโอกาส ดังนี้ ข้อ 2.2 ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ข้อ 2.4 ส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยุทธศาสตร์ที่ 4.3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 1) การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตของคนในสังคม การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงเน้นการศึกษาเพื่ออาชีพ ซึ่งมีกระบวนการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเพื่ออาชีพจึงเป็นการศึกษาต่อเนื่องที่สอดแทรกอยู่ในการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งเน้นการให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพเป็นหลัก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มุ่งสู่ Thailand 4.0 และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560, หน้า 1)

คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, หน้าคำนำ)

การส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นการส่งเสริมเพื่อให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงเทคโนโลยี การบริหารจัดการและการลดต้นทุนในการผลิตมากกว่า ที่จะให้ความสำคัญกับ “คน” และการปรับปรุงด้านการจัดการด้านแรงงานสัมพันธ์ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระดับเทคโนโลยีการผลิต และพบว่าสถานประกอบการจำนวนมากประสบปัญหาความขัดแย้งในลักษณะกลุ่มก้อนของลูกจ้างกับนายจ้าง และสิ่งที่เป็นปัญหาในสถาบันการศึกษา คือ วิชาและหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษานั้น อาจไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลก ประเทศ และสังคม มีบัณฑิตที่ยังตกงานหางานทำไม่ได้ รวมทั้งมีเสียงสะท้อนจากผู้ประกอบการในเรื่องของการสรรหาพนักงานที่เหมาะสมและมีคุณภาพกับงานนั้นยากขึ้น เยาวชนต้องตระหนักในเรื่องการพัฒนาด้านตนเอง นอกจาก

สาขาวิชาที่ตนเองเรียน ต้องศึกษาพัฒนาความรู้ของตนเองในวิชาชีพอื่น หาวิชาชีพเสริม เช่น การไปฝึกทำงานที่ตนเองชอบ หรือช่วยธุรกิจทางบ้านเพื่อเพิ่มทักษะอาชีพรองรับจากการว่างงาน เป็นต้น (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2557, หน้า 177)

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านการสื่อสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ ทักษะการเปลี่ยนแปลง (วิจารณ์ พานิช, 2556, หน้า 16) ซึ่งทักษะอาชีพเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเองเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง พินิจพิเคราะห์อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้นหากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตในอนาคต ซึ่งทักษะอาชีพจะเกิดขึ้นจากวิธีการสอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่แต่ละบุคคลจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และที่สำคัญครูต้องทำงานหนักในการคิดค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้ วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 48)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ มุ่งส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพและต้องการพัฒนาการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ เป็นแหล่งฝึกฝน อบรม เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีอาชีพ รักงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ และมีงานทำในที่สุด จนสามารถหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ แต่การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำที่จัดในสถานศึกษา ครู คือบุคคลสำคัญที่ต้องทำงานหนักในการคิดค้น หาวิธีการออกแบบการเรียนรู้ วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อาทิ ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต้องเป็นผู้มีนิสัยรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นผู้มีทักษะสูง เป็นนวัตกร ผู้ประกอบการ และอื่นๆ โดยมีสัมมาอาชีพตามความถนัดของตนเอง

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา 10 ประเภท และเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เรียนรวมแบบอยู่ประจำ และไป-กลับ เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) สาขาช่างเชื่อมโลหะ เกษตรกรรม และสาขาการโรงแรม และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาช่างเชื่อมโลหะ สาขาอาหารและโภชนาการ และเกษตรกรรม โรงเรียนได้จัดการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับผู้เรียนมาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพแบบบูรณาการกับ

กิจกรรมตามหลักสูตร และกิจวัตรในหอนอน โดยมีครูผู้ดูแลหอนอนนำพาผู้เรียนทำอาชีพต่างๆ ได้แก่ การปลูกพืชผักตามฤดูกาล การขายของออนไลน์ การทอผ้า ทอ絲 การนวดฝ่าเท้า การทำร้านกาแฟ การปั้นเซรามิกส์ การปลูกแคตตัสเพื่อการจำหน่าย งานช่างเชื่อม งานอาหาร และงานเกษตร เป็นต้น แต่การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้เรียนยังขาดความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงานที่ประสบผลสำเร็จ ขาดทักษะการทำงานในวิชาชีพ การสื่อสารและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการทำงานยังไม่คล่อง และที่สำคัญขาดการใฝ่เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองในวิชาชีพที่สนใจ ส่งผลให้ขาดโอกาสในการเข้าฝึกงาน หรือเข้าทำงานต่อในสถานประกอบการ อีกทั้ง การเชื่อมโยงความร่วมมือกับสถานประกอบการในการฝึกงานและศึกษาดูงานของโรงเรียนยังมีจำกัด (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์, 2563, หน้า 3-5)

จากสภาพปัญหา และเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ จึงได้หาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนารูปแบบในเชิงการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามรูปแบบการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และสามารถต่อยอดในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างมีการประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์
- 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์
- 4) เพื่อประเมินด้านความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ตามขั้นตอนของการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบและแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและสาระที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
- 1.2 หลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษา
- 1.3 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
- 1.4 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 1.5 บริบทโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์
- 1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสอบถามเรื่องสภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 15 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นทรงคุณวุฒิที่ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพและข้อมูลจากการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ มาจัดทำร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) 3) ผลผลิต (Outputs) และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา

3. นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

4. นำข้อมูลที่ได้จากร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ มาจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

5. นำคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสม

6. นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 3.1 การสังเกตการณ์ทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 15 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน นักเรียน จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นที่ 3.2 การสัมภาษณ์ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 10 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นที่ 3.3 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 13 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน นักเรียน จำนวน 150 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 317 คน จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane

(1973 อ้างถึงใน ศิริพงษ์ พฤทธิพันธ์, 2553, หน้า 203) เมื่อกำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 0.05

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และควมามีประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

การประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และควมามีประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการประเมินโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินกลยุทธ์ของ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2551, หน้า 198-200) ในด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านควมามีประโยชน์ (Utility)

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 13 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน นักเรียน จำนวน 150 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 317 คน จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane (1973 อ้างถึงใน ศิริพงษ์ พฤทธิพันธ์, 2553, หน้า 203) เมื่อกำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 0.05

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความเป็นไปได้และควมามีประโยชน์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

4. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการวิจัย ปีการศึกษา 2564 (16 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2565)

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้มีความเข้าใจความหมายตรงกัน ดังนี้

5.1 รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ หมายถึง องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ การบริหารจัดการหลัก 5 งาน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 2) การบริหารจัดการด้านงานบุคคล 3) การบริหารจัดการงานงบประมาณ 4) การบริหารจัดการด้านงานทั่วไป และ 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

5.1.2 กระบวนการ (Process) คือ กระบวนการใช้วงจรการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุง (Act)

5.1.3 ผลผลิต (Outputs) คือ องค์ประกอบด้านผลผลิต ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและเจตคติในการประกอบอาชีพ 2) ทักษะชีวิตและการทำงาน 3) สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกงานหรือส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน และ 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน

5.1.4 เงื่อนไขความสำเร็จ คือ องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 1) เครือข่ายองค์กรภายนอก และ 2) การประสานงาน

5.2 ทักษะอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมเพื่อฝึกอาชีพตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ เกษตรทอنون ทอผ้า เสริมสวย ขายของออนไลน์ ช่างเชื่อม อาหาร นวดฝ่าเท้า ร้านกาแฟ การปั้นเซรามิกส์ การปลูกแคตตัส เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

5.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง การเชื่อมโยงความร่วมมือ และการสนับสนุนระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองเสม็ด หมู่ 3 บ้านหนองตาไก่ ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานนางรอง ศูนย์มีชัย วิทยาลัยเทคนิคนางรอง วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการโนนดินแดง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตขอนแก่น สำนักงานฝีมือแรงงานบุรีรัมย์ บริษัทคาวาซากิ มอเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรส์ (ประเทศไทย) จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดรุ่งเรือง จังหวัดนครราชสีมา

5.4 การประเมินความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

5.5 การประเมินด้านความเหมาะสม (Propriety) หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่มที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นว่ามีความสัมพันธ์ สอดคล้อง และถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

5.6 การประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อการนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

ของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ไปใช้ว่ามีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ได้

5.7 การประเมินด้านความมีประโยชน์ (Utility) หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อการนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ไปใช้ว่ามีประโยชน์ต่อผู้เรียน และสถานศึกษา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

6.2 เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อใช้ในการวางแผนและปรับปรุงในการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไป

6.3 ได้แนวทางสำหรับผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานสำหรับวางแผน แก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

6.4 เพื่อให้นักเรียนได้มีทักษะอาชีพ เป็นพื้นฐานนำความรู้ไปต่อยอดสู่อาชีพ สามารถสร้างรายได้ เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

6.5 เพื่อให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป